

บทที่ 5

สรุปผลอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อมุ่งพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาลศรีสุทโธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 กระบวนการวิจัยประกอบด้วย ความมุ่งหมายของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัยสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการศึกษาวิจัย และข้อเสนอแนะ ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาเกี่ยวกับการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาลศรีสุทโธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาลศรีสุทโธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3
3. เพื่อติดตามผลของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาลศรีสุทโธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วยขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการวางแผน (Planning)

1. ศึกษาวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และคณะครู 20 คน ที่รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

2. สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบนักเรียนที่ใช้บริการแหล่งเรียนรู้ เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนโดยใช้แบบสัมภาษณ์

3. ประชุมสัมมนา อภิปราย ระดมความคิด เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

ขั้นที่ 2 ขั้นการปฏิบัติ (Action)

1. คณะผู้วิจัยและที่สนใจ เดินทางเข้าศึกษาดูงานแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน จากโรงเรียนต้นแบบ

2. คณะครูและผู้ที่สนใจ เข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการ การดำเนินงานการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาลศรีสุทโธ ได้จัดให้มีการอบรมพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน จำนวน 20 คน เป็นการให้ความรู้ในส่วนที่ต้องการให้มีการพัฒนา

3. ผู้วิจัยพร้อมคณะครู นำข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาดูงานและการอบรมเชิงปฏิบัติการมาประชุม ปรึกษาหารือ เพื่อวางแผนการพัฒนาและวางระบบนิเทศการติดตามผลการดำเนินงาน

4. แต่งตั้งคณะกรรมการ ติดตามผลการพัฒนา จัดทำเอกสารการประเมิน

ขั้นที่ 3 ขั้นการสังเกตการณ์ (Observation)

1. ดำเนินงานการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนด้านที่มีปัญหา โดยการจัดกิจกรรมตามโครงการที่กำหนดไว้

2. ดำเนินการวิจัยในระหว่าง เดือนสิงหาคม 2560 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ 2561 รวมระยะเวลา 1 ภาคเรียน

3. การนิเทศภายในให้คำแนะนำ ติดตามผลการพัฒนาตามเอกสารการประเมิน

ขั้นที่ 4 ขั้นการสะท้อนกลับ (Reflection)

สรุปและรายงานผลการดำเนินงาน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพและปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาลศรีสุทโธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่าสภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมีสภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพราะแหล่งเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้หลักครบซึ่ง ได้แก่ ห้องสมุด ห้องภาษาไทย ห้องคณิตศาสตร์ ห้องวิทยาศาสตร์ และห้องภาษาอังกฤษ โรงเรียนมีนโยบายในการดำเนินงานโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ แต่แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนนั้นยังขาดการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ และยังไม่มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ใดๆ อย่างหลากหลายและต่อเนื่อง ด้านปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาลศรีสุทโธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่า ด้านการพัฒนา โรงเรียนขาดการนิเทศและการติดตามผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณที่จัดสรรให้กับแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในโรงเรียนค่อนข้างน้อย ไม่เพียงพอต่อการจัดซื้อ วัสดุอุปกรณ์ อย่างหลากหลาย และ ด้านบุคลากรและการให้บริการ บุคลากรที่รับผิดชอบมีภาระงานมากทำให้ไม่มีเวลาในการให้บริการแหล่งเรียนรู้ต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ

2. แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาลศรีสุทโธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ประกอบด้วย การศึกษาดูงาน การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายใน

3. ผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาลศรีสุทโธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่า ผู้ร่วมวิจัยเกิดแนวคิดในการจัดแหล่งเรียนรู้และเกิดแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบ สามารถจัดแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพตามแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่องทำให้ผู้ร่วมวิจัยเกิดแรงกระตุ้น จึงมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการให้บริการแหล่งเรียนรู้ มีมนุษยสัมพันธ์ดีขึ้น เต็มใจให้บริการ แหล่งเรียนรู้มีความสะอาด ปลอดภัย มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ นักเรียนได้เรียนรู้โดยการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ตามความความสนใจและความถนัด จนก่อให้เกิดคุณลักษณะการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

อภิปรายผล

1. สภาพและปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาลศรีสุทโธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่า สภาพแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมีสภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพราะแหล่งเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้หลักครบ ซึ่งได้แก่ ห้องสมุด ห้องภาษาไทย ห้องคณิตศาสตร์ ห้องวิทยาศาสตร์ และห้องภาษาอังกฤษ โรงเรียนมีนโยบายในการดำเนินงานโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ แต่แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนนั้นยังขาดการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ และยังไม่มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ต่างๆ อย่างหลากหลายและต่อเนื่อง ด้านปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาลศรีสุทโธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่า ด้านการพัฒนา โรงเรียนขาดการนิเทศและการติดตามผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณที่จัดสรรให้กับแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในโรงเรียนค่อนข้างน้อย ไม่เพียงพอต่อการจัดซื้อ วัสดุอุปกรณ์อย่างหลากหลาย และด้านบุคลากรและการให้บริการ บุคลากรที่รับผิดชอบมีภาระงานมากทำให้ไม่มีเวลาในการให้บริการแหล่งเรียนรู้ต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ ที่เป็นต้นนี้อาจสืบเนื่องมาจาก ทางโรงเรียนไม่ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเพราะขาดโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในแต่ละปีงบประมาณ และขาดจุดเน้นเชิงนโยบาย ที่เป็นประโยชน์และเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างแท้จริง ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้ชัดเจน เมื่อไม่ได้มีแผนและกระบวนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตั้งแต่ต้น จึงได้สืบเนื่องมาถึงการนิเทศติดตามผล ฉะนั้นจึงไม่มีการนิเทศติดตามผลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศพร สิทธิธนะชัย (2552, หน้า 93 – 200) ศึกษาวิจัย เรื่อง พัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอู่เม้าประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 พบว่า 1) สภาพปัญหาและการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอู่เม้าประชาสรรค์ สภาพปัจจุบันพบว่า โรงเรียนได้ตระหนักและเห็นคุณค่าในการจัดแหล่งเรียนรู้ ปัญหาที่พบ ขาดการนิเทศและติดตามการจัดแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง งบประมาณที่จัดสรรให้กับแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในโรงเรียนยังน้อยไม่เพียงพอต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ บุคลากรที่รับผิดชอบมีภาระงานมาก ทำให้ไม่มีเวลาในการให้บริการ ยังขาดการสนับสนุนเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ตามงานที่รับผิดชอบ แหล่งเรียนรู้ในภาพรวมมีสภาพแวดล้อมสะอาดและปลอดภัยในการศึกษาหาความรู้

ปัญหาที่พบ ยังมีห้องโสตทัศนศึกษาเป็นสถานที่ที่ยังไม่เหมาะสมในการฝึกปฏิบัติ 2) แนวทางการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ประกอบด้วย ผลที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการการศึกษาดูงานและการประชุมวางแผนปฏิบัติการพัฒนานำมาเป็นแนวทางในการดำเนินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน 3) ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้ มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ผลจากการดำเนินงานตามขั้นตอนต่างๆ ทำให้คณะครูในโรงเรียนได้รู้จักและเข้าใจกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมนำไปสู่การดำเนินการบริหารจัดการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ตามความต้องการ ตามความสามารถ ความสนใจ และความถนัด จนก่อให้เกิดคุณลักษณะการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุทธ วงษ์ปัญญา (2548, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษากำหนดพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอโกสุมพิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า สภาพการจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอโกสุมพิสัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ด้านวิชาการมีการจัดแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาคิดเป็นร้อยละ 98.56 ปัญหาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมและรายด้าน มีระดับปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับ คือ ด้านสนับสนุนและส่งเสริมวิชาการ ด้านวิชาการ ความต้องการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมและรายด้าน มีระดับปัญหาอยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับคือด้านวิชาการด้านสนับสนุนและส่งเสริมวิชาการ

2. แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาลศรีสุทโธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ประกอบด้วย การศึกษาดูงาน การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายใน ที่เป็นดังนี้อาจสืบเนื่องมาจาก ครูและบุคลากรยังขาดความรู้และความชัดเจนเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ จึงต้องมีการศึกษาดูงานเพื่อให้เกิดความคิดใหม่และก่อให้เกิดแรงกระตุ้นเนื่องจากได้เห็นถึงผลและเห็นความเป็นไปได้ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยมีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และได้ใช้กานินเทศติดตามผลเพราะผู้นิเทศกับผู้ถูกนิเทศจะได้มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้และเกิดแรงผลักดันในการจะปฏิบัติการพัฒนาแหล่งเรียนรู้นั้นๆ ให้ดีมีประสิทธิภาพและเพื่อการที่จะได้ทราบถึงพัฒนาการได้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เกษมสันต์ ศรีคำแซง (2553, หน้า 139 – 143) ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพโรงเรียนบ้านโคกก่องสหมิตรวิทยาคาร สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกสกร เขต 1 พบว่า 1) สภาพและปัญหาเกี่ยวกับการใช้ แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านโคกก่องสหมิตรวิทยาคาร มีการวางแผนเพื่อพัฒนาแหล่ง เรียนรู้ในโรงเรียนแต่ไม่ครอบคลุมทั้งระบบปฏิบัติ ไม่เป็นไปตามแผนชาติการนิเทศติดตาม ผลอย่างจริงจัง การบริหารและการจัดการใช้แหล่งเรียนรู้ที่ยังขาดประสิทธิภาพการใช้ แหล่งเรียนรู้ไม่เต็มศักยภาพใช้ประโยชน์ไม่ตรงตามความต้องการ การให้บริการสำหรับครู และนักเรียนส่วนใหญ่ยังมีน้อยขาดความต่อเนื่องสม่ำเสมอขาดกิจกรรมที่หลากหลาย การ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูและนักเรียนยังใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ น้อย นักเรียนยังมีพฤติกรรมการใช้แหล่งเรียนรู้น้อย งบประมาณในการสนับสนุนเพื่อ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ไม่พอเพียง ระดับปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณา ระดับปัญหาเป็นรายด้านเรียงจากมากไปหาน้อย พบว่า การบริหารจัดการด้านอาคาร สถานที่ ด้านการสนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนจากแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนด้าน บุคลากรและการให้บริการ และด้านงบประมาณวัสดุครุภัณฑ์ 2) แนวทางการพัฒนาแหล่ง เรียนรู้ในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพโรงเรียนบ้านโคกก่องสหมิตร วิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกสกร เขต 1 ประกอบด้วย 1) กิจกรรม สร้างความตระหนัก ได้แก่ การศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร สัมภาษณ์และสอบถามสภาพ และปัญหาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ประชุมชี้แจงกรอบการวิจัยและเสนอสภาพ และปัญหาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 2) กิจกรรมสร้างองค์ความรู้ ได้แก่ การศึกษางาน สถานศึกษาต้นแบบ ประชุมวางแผนสรุปแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมกับ บริบทของโรงเรียน ดำเนินงานปรับปรุงพัฒนาตามกิจกรรมโครงการที่กำหนดไว้ตามแผน และการนิเทศติดตามประเมินผล 3) ผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โรงเรียนบ้านโคกก่อง สหมิตรวิทยาคาร พบว่า 1) สภาพการจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนด้านวิชาการและ ส่งเสริมวิชาการตามความคิดเห็นของครูนักเรียนสูงขึ้น 2) ระดับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ในโรงเรียน ครู นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความสำเร็จของการดำเนินงานในการ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ครู นักเรียนมีความพึงพอใจ ต่อความสำเร็จของการดำเนินงาน ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด ผลการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนก่อให้เกิดการพัฒนา ตามจุดมุ่งหมายและประสบผลสำเร็จในการดำเนินการหลายด้าน ได้แก่ ด้านการบริหาร จัดการมีการกำหนดแผนในการพัฒนาอย่างเป็นระบบมากขึ้น ด้านบุคลากรมีความ ตระหนักและเห็นความสำคัญในการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีโรงเรียนสนับสนุนการจัด

กิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนมีความสนใจในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองจาก แหล่งเรียนรู้ที่มีอย่างหลากหลายใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์มากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัย ของ พันเลิศ ครองยุติ (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาความร่วมมือระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อิงโรงเรียนบ้านท่าศิลา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ยโสธร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาความร่วมมือ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดการแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนการสอน โรงเรียน บ้านห้วยม่วง อำเภอหนองบัวแดง โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการนิเทศติดตาม ด้านการพัฒนาความร่วมมือ ด้านแหล่งเรียนรู้ ด้านบุคคล พบว่า ชุมชนและโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และให้การร่วมมือเป็นอย่างดีในการ จัดแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ด้านบุคคลและการพัฒนาความ ร่วมมือ ด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ทุกฝ่ายมีความเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของ ตนเอง ทั้งการวางแผน การมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นการร่วมกัน ประเมินผลการ ปฏิบัติการ ติดตามและการรับผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยความ ร่วมมือของชุมชน ชุมชนเข้ามีส่วนร่วมในการใช้อาคารสถานที่ได้อย่างเต็มที่

3. ผลการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาลศรีสุทโธ สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่า ผู้ร่วมวิจัยเกิดแนวคิดในการจัดแหล่ง เรียนรู้และพบแนวทางในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบได้ดียิ่งขึ้น สามารถจัด แหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพตามแนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ผลการนิเทศภายในอยู่ใน ระดับมาก ผู้ใช้บริการแหล่งเรียนรู้มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากและสถิติในการเข้าใช้ แหล่งเรียนรู้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกแหล่งเรียนรู้ด้วยเช่นกัน ที่เป็นดังนี้อาจสืบเนื่องมาจากการ นิเทศติดตามผลการพัฒนาเป็นการเข้าถึงการพัฒนาได้อย่างแท้จริง ซึ่งการนิเทศนั้นจะ เป็นการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานได้อย่างดีเพราะบ่งบอกถึงการ เอาใจใส่ผู้ปฏิบัติงาน จึงทำให้พฤติกรรมบริการให้บริการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องคล้อยกับงานวิจัยของ ธัญลักษณ์ ศรีสร้อย (2555, หน้า 144 – 145) ศึกษาวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านคำแหง สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพและปัญหา เกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านคำแหง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานและนักเรียน ผลจากการสัมภาษณ์ ซึ่งเสนอเป็น 2 ประเด็น คือ 1) สภาพของ

การใช้แหล่งการเรียนรู้ โรงเรียนจัดบรรยากาศส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ที่ไม่เอื้อต่อการเข้ารับบริการ มีคอมพิวเตอร์สำหรับสืบค้นหาความรู้จากอินเทอร์เน็ตไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ครูผู้รับผิดชอบกำหนดตารางส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนค่อนข้างน้อย ครูผู้รับผิดชอบบางห้องให้บริการไม่ค่อยประทับใจผู้เข้าใช้บริการและการประชาสัมพันธ์เชิญชวนส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้โรงเรียนไม่สม่ำเสมอ โรงเรียนไม่มีการนิเทศภายในมาปรับปรุงส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน 2) แนวทางการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านคำแหง จากการประชุมวางแผนของผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยที่ประชุมมีมติให้กำหนดแนวในการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านคำแหง ด้วยแนวทางต่างๆ ดังนี้ 1) การศึกษาดูงานนอกสถานที่จากโรงเรียนตัวอย่าง 2) การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ 3) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน 4) การนิเทศภายใน 3) ผลการติดตามประเมินผลการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านคำแหง จากการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตามโครงการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านคำแหง ปราบกฏดังนี้ 1) ความรู้ความเข้าใจในการจัดการแหล่งเรียนรู้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการพบว่า ผู้วิจัยมีการให้ความร่วมมือ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เข้าใจเนื้อหาในการประชุม ตระหนักเห็นความสำคัญในการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน มีความกระตือรือร้นในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ตนเองรับผิดชอบให้เอื้อต่อการให้บริการ 2) การให้บริการแหล่งเรียนรู้ 8 แหล่งเรียนรู้ จากการสอบถามความคิดเห็นต่อการให้บริการจากแหล่งเรียนรู้โรงเรียนบ้านคำแหง ก่อนการส่งเสริม พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับน้อย หลังจากการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก และมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 3) แหล่งเรียนรู้ คือ สวนสมุนไพรแปลงสาธิตการเกษตรและเรือนเพาะชำ ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยจึงมีมติให้ดำเนินการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในวงรอบที่ 2 โดยใช้แนวทางในการพัฒนา คือ การมอบหมายให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พบว่า นักเรียนได้มีส่วนร่วมและเห็นความสำคัญของแหล่งเรียนรู้นั้นๆ ทำให้มีความคิดเห็นการให้บริการจากแหล่งเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นจากวงรอบที่ 1 และได้สอดคล้องกับการวิจัยของ นงศ์ศรี ราชมณี (2553, หน้า 114 – 118) ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านจวน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 พบว่า 1) สภาพการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านจวน ก่อนการพัฒนาด้านกายภาพมีแหล่งเรียนรู้ไม่เพียงพอ

สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ บริเวณบางแห่งสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนได้ โดยเฉพาะบริเวณที่สามารถดำเนินการตามแนวเกษตรทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว บริเวณที่ลุ่มหน้าโรงเรียนที่สามารถใช้เป็นที่ทำนาในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี บริเวณบ่อซีเมนต์จัดเป็นที่เลี้ยงปลาและบริเวณรอบๆ อาคารเรียนที่ปล่อยให้รกร้างว่างเปล่า โดยให้ครูและนักเรียนเข้ามาจัดดำเนินการโครงการต่างๆ จึงเหมาะสมที่จะเป็นแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียน แต่บริเวณดังกล่าวยังไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ส่งผลให้เกิดความสูญเปล่าทางทรัพยากรธรรมชาติ นักเรียนไม่สามารถเข้าไปแสวงหาความรู้ให้เกิดประโยชน์ บริเวณอาคารเรียนไม่มีบรรยากาศร่มรื่น ทำให้ขาดบรรยากาศต่อการอยากเรียนรู้ โรงเรียนจึงต้องใช้บริเวณให้เกิดประโยชน์ จัดเป็นแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนและสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ โรงเรียนมีห้องและอุปกรณ์การเรียนการสอน คอมพิวเตอร์และวิทยาศาสตร์ไม่เพียงพอ ทำให้นักเรียนไม่สามารถใช้สื่อเทคโนโลยีได้ดีเท่าที่ควร หลังจากการได้ดำเนินการพัฒนาโดยจัดเป็นจุดความรู้ให้นักเรียนและครูสามารถจัดการเรียนรู้ได้ 2) วิธีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านจวน ผู้วิจัยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การศึกษาดูงาน การแสวงหาความร่วมมือจากแหล่งเงินทุนภายนอก การสร้างทีมงานโดยให้มีกิจกรรมย่อย คือ การให้ความรู้ การมอบหมายงาน การนิเทศติดตามเพื่อพัฒนาปรับปรุง ผลการพัฒนาทั้งสองวงรอบ พบว่าผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และสร้างทีมงานจัดทำจุดความรู้ทั้ง 4 จุด การเรียนรู้ได้แต่ยังไม่สมบูรณ์ โดยมีประเด็นที่ต้องการพัฒนา ได้แก่ จุดขึ้นชมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงจะต้องกำจัดหอยเชอรี่ก่อนปักดำและจุดปรับภูมิทัศน์กำจัดขยะต้องดำเนินการให้ต่อเนื่องและสร้างความตระหนักให้เกิดกับนักเรียนเกี่ยวกับการดูแลรักษาความสะอาดบริเวณโรงเรียน กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ดำเนินการพัฒนาจนประสบผลสำเร็จ 3) ผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กลยุทธ์การศึกษาดูงาน การแสวงหาความร่วมมือจากแหล่งเงินทุนภายนอกและการสร้างทีมงานได้ส่งผลให้ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย มีความเข้าใจสามารถดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการทำงานเป็นทีม ทำให้ผู้ร่วมวิจัย นักเรียนและชุมชนมีระดับความพึงพอใจการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ตลอดจนได้รับความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่ร่วมกันพัฒนาขึ้นจนก่อให้เกิดคุณลักษณะการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และเป็นที่ชื่นชมจากผู้มาเยี่ยมชม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียนควรจัดให้มีการนิเทศภายใน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เพื่อเป็นการช่วยเหลือบุคลากรในการปฏิบัติงานและเป็นการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน

1.2 ครูหรือผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ ควรปลูกฝังหรือสร้างค่านิยมที่ดีในการดูแลรักษาแหล่งเรียนรู้ แก่นักเรียนหรือผู้ที่สนใจศึกษาหาความรู้ และควรดูแลรักษาแหล่งเรียนรู้ที่ตนรับผิดชอบให้คงสภาพดีพร้อมใช้งานตลอดเวลา

1.3 ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 โรงเรียนสามารถนำผลการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมไปประยุกต์ใช้พัฒนางานด้านอื่นๆ เช่น การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ เช่น แหล่งเรียนรู้ดนตรี แหล่งเรียนรู้คอมพิวเตอร์ เป็นต้น หรือจะเป็นแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียน หรือ แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

2.2 ควรมีการจัดทำวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ในโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนางานในเรื่องต่างๆ

2.3 นำกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ใช้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางานหรือวิจัยในโรงเรียนอื่นๆ